

«سرآمد» بررسی می کند؛

لزوم بازاندیشی در کار بست حکمرانی تاب آور

واکاوی آسیب های ساختاری مدیریت بحران ایران در افق تهدیدات فراملی

گروه راهبردی - مرتضی فاخری - در میان

تحلیل های امنیتی و راهبردی غرب آسیا، کمتر رویدادی به اندازه بازتولید تنش های نظامی میان ائتلاف آمریکایی-صهیونیستی با محور مقاومت، نظام مدیریّت بحران ایران را به چنان آزمون بی سابقه ای کشانده است. آنچه در قاب تصاویر تلویزیونی و گزارش های رسمی سریعاً فراموش می شود، یک پرسش بنیادین است: اگر بار دیگر و شاید بدتر از قبل، ترکیبی از حملات سایبری، بمباران زیر ساختی و عملیات روانی گسترده، شهرها و روستاهای ایران را دربرگیرد، مکانیسم های کنونی ما تا چه میزان می توانند تاروپود حیات جمعی را از گسستگی نجات دهند؟ کاوش در ژرفای این پرسش، ناگزیر به تشخیص نقاط کور نظام مدیریّت بحران موجود و سپس بازتعریف آن بر پایه «چارچوب حکمرانی تاب آور» می انجامد. حکمرانی تساب آور را نه به مثابه بهبودی تدریجی، بلکه باید به عنوان یک بازآفرینی ریشه ای درک کرد؛ حالتی که در آن ساختارهای حاکمیتی و مدنی از سه قابلیت هم زمان بر خوردار می شوند: نخست، گنجایش جذب شوک های غیرمنتظره، دوم، سرعت در انطباق با شرایط ناآشنا و متلاطم، و سوم، توانایی بازگشت به عملکرد مطلوب پیش از بحران - آن هم در بازه ای که فروپاشی روانی جامعه آغاز نشده است.

به گزارش اقتصادسرآمد، مرتضی فاخری- پژوهشگر ارشد علوم راهبردی در نوشتاری به «سرآمد» آورده است: برای فهم ضرورت چنین تحولی، باید با دقت جراحانه به کالبدشکافی ساختار فعلی مدیریت بحران ایران پرداخت. این ساختار که ریشه در قانون سال ۱۳۸۷ سازمان مدیریّت بحران کشور و اسناد بالادستی دفاع غیرعامل دارد، دست کم از چهار بیماری مزمن رنج می برد که در مواجهه با تهدیدات خصمانه چندانایه مانند سناریوی جنگ آمریکا و رژیم صهیونیستی به عارضه های حاد تبدیل می شوند. نخستین بیماری، «تمرکززدگی نادرست» است. واژه متداول «تمرکزگرایی» گویای تمام ماجرا نیست؛ آنچه رخ داده، تجمع اختیارات در نهادهای است که نه در میدان، که در پشت دیوارهای ستادی تصمیم می گیرند. به بیانی فنی، ساختار فرماندهی در نظام کنونی از نوع «زنجیره ای سلسله مراتبی بلند» (Tall Hierarchical Structure) است، در حالی که در بحران های زمان جنگ موثرترین الگو، «ساختار تخت و واگذا رنده اختیار به گره های محلی» (Flat Decentralized Nodal Structure) است.

در همین حال، ساده ترین مجوز برای استقرار یک تیم امداد در منطقه ممنوعه گاه از سه سطح شهر ستان، استان و تهران عبور می کند. یعنی دست کم شش ساعت طلایی تلف می شود. دوم، «کوری لحظه ای سامانه های هشدار و اطلاع رسانی». برخلاف باور عمومی، نقص فنی تنها مسئله نیست؛ بلکه معماری شبکه های هشدار در ایران به گونه ای است که همزمان با نخستین موج انفجار یا پارگی فیبر نوری، ذخیره سازهای پیام در برجک های مخابراتی از کار می افتند و فرمان هشدار به تلفن همراه هر گز به مقصد نمی رسد. این وضعیت در تجربه نآرامی های سال های اخیر نیز تکرار شده؛ به این معنا که شهروندان عادی، نخستین اخبار بحران را از شبکه های اجتماعی خارجی دریافت می کنند و نه از سامانه های رسمی که پیش بینی می شد.

سومین عارضه مزمن، «فرسودگی زیرساخت های پیشگیرانه در برابر فناوری های نوین جنگی» است. بیمارستان های صحرایی، مخازن سوخت سیار، و تجهیزات تصفیه آب سیار متعلق به دهه هشتاد شمسی، هیچ یک برای تاب آوری در برابر بمب های EMP (پالس الکترو مغناطیسی) یا جنگ افزارهای فرکانس روی (RF Weapons) طراحی نشده اند. حتی ناوگان آمبولانس های اورژانس کشور به طور میانگین فاقد حفاظ در برابر انفجارهای ثانویه (Secondary Blast) و امواج فشار ناشی از مهمات هوشمند است. از سوی دیگر، انبارهای راهبردی سازمان امداد و نجات در بسیاری از استان ها در ساختمان هایی مستقرند که مختصات جغرافیایی آنها در نقشه ساز باز ماهواره ای کاملاً قابل تشخیص است؛ این یعنی نقطه کور آشکاری در اصل «استتار عملکردی» که در اسناد دفاع غیرعامل به آن اشاره شده. چهارمین، و شاید کشنده ترین عارضه، «ناهمرانی نهادهای درگیر در

هشدار قضایی در بندر ماهشهر؛

پروژه های محیط زیستی بندر ماهشهر نباید معطل بماند

دادستان بندر ماهشهر گفت: مجموعه دادسرای این شهرستان حامی محیط زیست بوده و با هر گونه تعلل در اجرای پروژه های محیط زیستی برخورد قاطع خواهد کرد. به گزارش اقتصادسرآمد، سید مهران همهان نواز در نشست حفظ حقوق عامه دادسرای عمومی با موضوع بررسی مسائل و مشکلات زیست محیطی پایانه بندر صادراتی مجیدیه، بر حمایت از تولید و صنعتگران تأکید کرد. وی اظهار کرد: با اقداماتی که موجب آلودگی و تخریب محیط زیست شود، برخورد قانونی صورت می گیرد.

(ضخامت بتن مسلح ۸۰ سانتی متر)، سیستم خنک کننده پسیو و سه مسیر تغذیه مجزا بازسازی می کنند. متأسفانه در نظام فعلی مدیریت بحران ایران، بودجه بازسازی معمولاً به بازتولید همان آسیب پذیری قبلی اختصاص می یابد. گذشته از سه مؤلفه اصلی، تحقق چنین چارچوبی مستلزم انجام اقدامات پشتیبان ریزبینانه ای است که شاید مغفول مانده ترین بخش سیاست گذاری کنونی به شمار می روند. نخست، تغییر مأموریت سازمان مدیریّت بحران از «دستگاه اجرایی صف» به «ستاد هوشمند تحلیل ریسک دائمی». این سازمان باید بتواند هر سه ماه یکبار، ۱۰ تهدید برتر کشور (شامل سناریوهایی مثل حملات EMP (مثلاً زرد: آماده باش، نارنجی: انتقال به طبقات پایین، قرمز: تخلیه فوری به راستای خاص) برای تمام تلفن های همراه بازه هدف ارسال می شود. در این میان، لایه فرهنگی شاید سخت ترین بخش باشد. مردم باید پیشاپیش در مانورهای فسیلی - دست کم هر شش ماه یک بار - این کدهای رنگی و معنای آنها را تجربه کرده باشند. نکته حیاتی این است که هشدارها باید موجز، واضح و بدون اصطلاحات تخصصی باشند؛ یعنی «فاصله ترجمه عمومی» (Public Translation Gap) را به صفر برسانند. در وضع موجود، اعلامیه های رسمی مملو از عباراتی است که برای ۸۰ درصد مردم مبهم و استرس زا است.

مؤلفه سوم، یعنی «بازگشت به وضعیت عملکرد مطلوب پس از بحران»، فراتر از بازسازی بل ها و ساختمان هاست. در ادبیات حکمرانی تاب آور، مفهوم «بازایی اجتماعی- فنی» (Socio-Technical Recovery) مطرح است. این یعنی همزمان با بازسازی ایزاری زیر ساخت، باید شبکه اقتصاد اجتماعی، حسن تعلق به مکان، و تداوم حداقلی خدمات کلیدی (آموزش، بهداشت، توزیع کالا) را نیز بازایی کرد. دشمن در سناریوی جنگ با ایران، دقیقاً همین گسست «عادی بودن» را نشانه رفته است؛ با بمباران یک پل و قطع اینترنت و برق همزمان، می خواهد شهروندان این حس را پیدا کنند که «دیگر هیچ چیز مثل قبل نمی شود». برای مقابله با این راهبرد، چارچوب پیشنهادی بر تدوین «استاد بازیابی ۷۲ ساعته» برای هر استان الزام می کند. در چنین سندی، نقش هر نهاد به تفکیک ساعت مشخص شده است: بین ساعت ۰ تا ۱۲، هلال احمر و سپاه مسئول انتقال مجروحان به فضاهای از پیش تعیین شده (مثل سالن های ورزشی مقاوم سازی شده) هستند. بین ساعت ۱۲ تا ۲۴، وزارت ارتباطات باید حداقل یک مسیر اینترنت اضطراری از طریق فیبر نوری خاک کشده فراهم کند. بین ساعت ۲۴ تا ۴۸، وزارت آموزش و پرورش باید مدارس را در کانکس های سیار (با الگوی کلاس ۱۵ دانش آموزی) راه اندازی کند تا بچه ها روند آموزشی خود را از دست ندهند؛ چرا که تداوم آموزش یکی از قوی ترین نشانه های شکست دشمن در ایجاد گسست است. از ساعت ۴۸ تا ۷۲ نیز، شبکه توزیع کالاهای اساسی (نان، برنج، داروهای حیاتی) توسط اتاق اصناف و ستاد اجرایی فرمان امام با اولویت دهک های پایین درآمدی فعال شود. این برنامه های جزئی باید هر شش ماه یک بار در رزمایش های سرزمینی (زنده) تمرین شوند. یک تجربه موفق در این حوزه در ونزوئلا دیده شده است که با وجود تحریم های نفتی و تهدیدات نظامی محدود، با همین «رویه های از پیش ابلاغ شده محله ای» توانست فروپاشی خدمات را تا ۸۰ درصد کاهش دهد. البته ذکر این نکته ضروری است: بازایی مطلوب به معنای بازگشت به وضعیت قبل از بحران نیست، بلکه به معنای «بازسازی تاب آورتر» است. در این رویکرد که در اسناد سازمان ملل با عنوان «Build Back Better» ثبت شده، پس از هر بحران نه آنچه خراب شده به همان شکل، بلکه با استانداردهای بالاتر و افزونگی بیشتر ساخته می شود. مثلاً اگر یک پست برق در حمله موشکی تخریب شود، پست جایگزین را با دیوارهای ضربه پذیر

در انتها باید اذعان کرد که ایران امروز پیش از آن که نیازمند موشک های بیشتر یا تزریق بودجه های بلندمدت باشد، تشنه تحولی پارادایمی در ذات مدیریت بحران خویش است. چارچوب حکمرانی تاب آور نه به عنوان یک نسخه وارداتی، بلکه به مثابه علاجی برای آسیب های ریشه داری پیشنهاد می شود که سال هاست در کالبد نظام فعلی رخنه کرده است. این چارچوب به شهروندان ساده می فهماند که تاب آوری وظیفه ای تنها حاکمیتی نیست، بلکه سسرمایه ای قرن بیستم و یکم، سرعت انطباق از دقت بوروکراتیک ارزشمندتر است، و قدرت بازایی جمعی، نهایی ترین معیار پیروزی در جنگی است که ممکن است رسماً اعلام نشود اما اثرات آن تا یک دهه در روان و زیر ساخت جامعه باقی بماند. غفلت از این بازتعریف، یعنی باقی ماندن در وضعیت شکننده ای که دشمنان به خوبی آن را نقشه برداری کرده اند. پذیرش آن، یعنی تبدیل تهدید به فرصتی برای جهش در کیفیت حکمرانی. انتخاب با ماست؛ اما تاریخ، پاسخگوی تعلل های بی بازگشت نخواهد بود.

براساس این گزارش، بندر صادراتی ماهشهر در نزدیکی ساحل دریای مجیدیه بندر ماهشهر، زیر نظر پالایشگاه آبادان، یک بندر مهم صادرات فرآورده های نفتی است که ۷۲ مخزن نفتی و هشت اسکله تخلیه و بارگیری مواد نفتی را در خود جای داده است.

وی افزود: با وجود همه مشکلاتی که ناشی از جنگ طالعمانه برای صنعت ایجاد شده است، تلاش برای خدمت رسانی به مردم و همچنین رفع و کاهش مشکلات زیست محیطی، از اولویت های مجموعه بندر صادراتی خواهد بود.

اقتصادسرآمد

چهارشنبه- ۲۳ اردیبهشت ۱۴۰۵- سال دوازدهم- شماره ۲۴۸۵

ایران ۳ اخبار

رابرئنی عمان و سازمان در بایی بین المللی پیرامون تحولات در یانوردی در تنگه هرمز

وزیر خارجه عمان در جریان گفت وگو با دبیر کل سازمان بین المللی دریانوردی در خصوص چالش دریایی در تنگه هرمز که در سایه تنش های منطقه ای کنونی به وجود آمده، به بحث و تبادل نظر پرداخت. به گزارش اقتصادسرآمد، بدر البوسعیدی، وزیر خارجه عمان با «آرستو دومینگو»، دبیر کل سازمان بین المللی دریانوردی در مسقط رایزنی کرده و دو طرف در جریان آن بر اهمیت پایبندی به قوانین بین المللی و احترام به حاکمیت آب های منطقه ای در زمانی که منطقه شاهد افزایش خطرات مرتبط با آزادی دریانوردی و امنیت کشتی های تجاری است، تأکید کرد.

بر اساس گزارش الیوم السایع، در این دیدار بر چالش دریایی به وجود آمده در تنگه هرمز که با تجاوزات آمریکا و رژیم صهیونیستی علیه ایران به وجود آمد، نیز تأکید شد.

وزیر خارجه عمان تصریح کرد نیاز مبرمی به پیشبرد یک ابتکار عمل بشردوستانه با هدف آزادسازی کشتی ها در خلیج فارس، در امنیت و با همکاری کشورهای ساحلی وجود دارد.

در همین راستا، دبیر کل سازمان بین المللی دریانوردی در جریان این دیدار ابراز امیدواری کرد که تلاش ها با هدف اجرای ایمن ابتکار بشردوستانه آغاز شده توسط این سازمان در مورد عبور نفتکش هایی که در حال حاضر در خلیج فارس سرگردان هستند، با همکاری طرف های ذی ربط ادامه یابد. این تحرات در بحوحه تشدید تنش های مربوط به تنگه هرمز صورت می گیرد. در نتیجه آتش افروزی آمریکا و رژیم صهیونیستی در منطقه و با تکرار حملات غیر قانونی علیه حاکمیت ملی و تمامیت ارضی ایران از ۱۹ اسفند ۱۴۰۴، مقامات جمهوری اسلامی ایران اعلام کردند کلیه تردد کشتی ها از این آبراه مهم بین المللی که در مجاورت آب های سرزمینی و خط ساحلی قلمرو ایران واقع شده است، باید با هماهنگی ایران انجام شود و کشتی های مرتبط با آمریکا و رژیم صهیونیستی و متحدان آن ها اجازه عبور نخواهند داشت.

باحکم مدیر عامل سازمان بندار و دریانوردی؛ علیرضا خجسته سرپرست مدیریت ایمنی، بهداشت و محیط زیست سازمان بندار و دریانوردی شد

بیا حکم محمد شکبایی نسب، معاون وزیر راه و شهرسازی و مدیر عامل سازمان بندار و دریانوردی، علیرضا خجسته به سمت سرپرست مدیریت ایمنی، بهداشت و محیط زیست (HSE)، مدیریت بحران و پدافند غیرعامل این سازمان منصوب شد. به گزارش اقتصادسرآمد، علیرضا خجسته دارای مدرک مهندسی محیط زیست و منابع طبیعی، کارشناسی ارشد مهندسی محیط زیست و منابع طبیعی و دکترای استرژئی و مدیریت نفت و گاز از دانشگاه تهران است. خجسته پیش از این مشاور معاون امور دریایی و رئیس دبیر خانه و دبیر مرکز رسیدگی به تخلفات انضباطی دریانوردان کشور بود.

مدیر کل ایمنی و حفاظت دریایی، عضو اصلی کمیته راهبری سیاست های توسعه دریامحور، سرپرستی هیات کارشناسی دولت جمهوری اسلامی ایران در مذاکرات فنی ایران و عراق در خصوص اردنرود، رئیس کمیته ملی حفظ محیط زیست دریایی (MEPC) زیر مجموعه کمیته تخصصی سازمان بین المللی دریانوردی (IMO) و عضو کمیته مرکزی صدور مجوز سازه های دریایی (DSS) از جمله مهمترین سوابق علیرضا خجسته در مدت ۲۳ سال سابقه خدمت در سازمان بندار و دریانوردی است.

علیرضا خجسته، همچنین معاون طرح و توسعه اداره کل بندار و دریانوردی استان خوزستان، معاون دریایی و بندری اداره کل بندار و دریانوردی استان خوزستان، معاون دریایی و بندری اداره کل بندر و دریانوردی بندر خرمشهر و رئیس اداره امور دریایی اداره کل بندار و دریانوردی بندر خرمشهر، کارشناس مسئول پیشگیری ومقابله بالودگی دریا اداره کل بندار و دریانوردی استان خوزستان و کارشناس امور دریایی اداره کل بندار و دریانوردی استان خوزستان را در کارنامه خود دارد.